

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi ympäristönsuojelulain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi ympäristönsuojelulakia siten, että sillä voidaan panna kaikilta osin kansallisesti täytäntöön tiettyjen suurista polttolaitoksista ilmaan joutuvien epäpuhtauspäästöjen rajoittamisesta annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi. Ehdotus vaikuttaisi myös orgaanisten liuottimien käytöstä tietyissä toiminnoissa ja laitoksissa aiheutuvien orgaanisten yhdisteiden päästöjen rajoittamisesta annetun direktiivin kansalliseen täytäntöönpanoon.

Ympäristönsuojelulakiin lisättäisiin säännökset, joiden nojalla valtioneuvosto voisi päättää tietyn toimialan toiminnanharjoittajien yhteisestä velvoitteesta vähentää ilmaan

meneviä päästöjä sekä velvoitteen yksityiskohtaisesta kohdistumisesta kuhunkin toiminnanharjoittajaan. Päätöksenteko sidottaisiin edellä mainittujen direktiivien kansalliseen täytäntöönpanoon.

Ympäristönsuojelulakiin lisättäisiin myös säännös lupaviranomaisten velvollisuudesta ottaa uusien suurten polttolaitosten ympäristölupaharkinnassa huomioon mahdollisuus sähkön ja lämmön yhteistuotantoon.

Lakia täydennettäisiin lisäksi säännöksillä, jotka koskevat poikkeuksellisia tilanteita eräissä polttolaitoksissa.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 27 päivänä marraskuuta 2002.

PERUSTELUT

1. Nykytila

1.1. Voimassa oleva lainsäädäntö

Euroopan yhteisöjen (EY) aikaisempi suuria polttolaitoksia koskeva lainsäädäntö eli tiettyjen suurista polttolaitoksista ilmaan pääsevien epäpuhtauspäästöjen rajoittamisesta annettu neuvoston direktiivi 88/609/ETY on pantu täytäntöön nyttemmin kumotun ilmansuojelulain (67/1982) nojalla annetuilla valtioneuvoston päätöksillä. Ympäristönsuojelu-

lakia (86/2000) säädettäessä jäivät ilmansuojelulain nojalla annetut valtioneuvoston päätökset voimaan ympäristönsuojelulainsäädännön voimaantulosta annetun lain (113/2000) 3 §:n mukaisesti.

Näitä päätöksiä ovat valtioneuvoston päätös kivihiiltä käyttävien voimalaitosten ja kattilalaitosten rikkidioksidipäästöjen rajoittamisesta (256/1990), valtioneuvoston päätös yleisistä ohjeista kattiloiden ja kaasuturbiinien typenoksidipäästöjen rajoittamiseksi (527/1991), valtioneuvoston päätös turvetta

polttoaineena käytävien kattiloiden rikkidioksidipäästöjen rajoittamiseksi (367/1994) ja valtioneuvoston päätös kattiloiden hiukkas-päästöjen rajoittamisesta (368/1994). Lisäksi on mainittava raskaan polttoöljyn ja kevyen polttoöljyn rikkipitoisuudesta annettu valtioneuvoston asetus (766/2000), jolla kumottiin useita aikaisempia samaa asiaa koskevia valtioneuvoston päätöksiä.

Ympäristönsuojelulain 10 §:n mukaan valtioneuvosto voi asetuksella antaa tarpeellisia säännöksiä ympäristön pilaantumisen ehkäisemiseksi ja vähentämiseksi. Lain 11 §:n mukaan asetuksella voidaan säätää muun muassa päästöistä ympäristöön, päästöjen rajoittamisesta, päästörajojen valvonnasta sekä terveydelle tai ympäristölle vaarallisten aineiden ympäristöön päästämisen rajoittamisesta tai kieltämisestä. Ympäristönsuojelulain 16 §:n nojalla valtioneuvosto voi lisäksi asetuksella säätää EY:n säädösten täytäntöönpanemiseksi muista näihin rinnastettavista, ympäristön pilaantumisen ehkäisemiseksi tarpeellisista vaatimuksista.

Uutta keinovalikoimaa ympäristönsuojelulaissa edustaa 26 §:n säännös valtakunnallisista suunnitelmista ja ohjelmista. Säännöksen mukaan EY:n lainsäädäntöön perustuvat kansalliset suunnitelmat ja ohjelmat hyväksyy valtioneuvosto. Ympäristönsuojelulainsäädäntöön johtaneessa hallituksen esityksessä ympäristönsuojelu- ja vesilainsäädännön uudistamiseksi (HE 84/1999 vp) katsottiin, että näitä 26 §:ssä tarkoitettuja suunnitelmia ja ohjelmia saattaisivat olla esimerkiksi tietyn toimialan tai toimintojen harjoittajien yhteisesti hyväksymät päästövähennyksiä koskevat suunnitelmat ja ohjelmat. Perusteluissa viitattiin erityisesti orgaanisten liuottimien käytöstä tietyissä toiminnoissa ja laitoksissa aiheutuvien haihtuvien orgaanisten yhdisteiden päästöjen rajoittamisesta annetun neuvoston direktiivin 1999/13/EY, jäljempänä VOC-direktiivi, sisältämään mahdollisuuteen käyttää kansallista suunnitelmaa.

Orgaanisten liuottimien käytöstä eräissä toiminnoissa ja laitoksissa aiheutuvien haihtuvien orgaanisten yhdisteiden päästöjen rajoittamisesta annettuun valtioneuvoston asetukseen (435/2001), jäljempänä VOC-asetus sisältyykin mahdollisuus laatia ympäristönsuojelulain 26 §:ssä tarkoitettu kansallinen

suunnitelma. VOC-asetuksen 12 §:n mukaan voidaan laatia kansallinen suunnitelma haihtuvien orgaanisten yhdisteiden päästöjen vähentämiseksi olemassa olevista laitoksista. Suunnitelman tulee kattaa kaikki sen soveltamisalaan kuuluvaa toimintoa harjoittavat laitokset. Asetuksessa säädetään myös kansallisen suunnitelman yksityiskohtaisemmassa sisällöstä ja menettelytavoista sen laatimiseksi.

Ympäristönsuojelulain 26 §:n 1 momentissa tarkoitettujen valtakunnallisten suunnitelmien ja ohjelmien vaikutuksesta säädetään lain 50 §:ssä. Säännöksen mukaan toiminta ei saa olla ristiriidassa näihin suunnitelmiin tai ohjelmiin sisältyvien, toiminnanharjoittajaa sitovien velvoitteiden kanssa. Luvassa on myös otettava huomioon tarvittavissa määrin 26 §:n 1 momentin nojalla hyväksytyt muut suunnitelmat.

Ympäristönsuojelulain 41 §:ssä säädetään lupaharkinnan perusteista ja 42 §:ssä luvan myöntämisen edellytyksistä. Lain 43 §:ssä säädetään lupamääräyksistä. Säännöksen mukaan päästöjen ehkäisemistä ja rajoittamista koskevien lupamääräysten tulee perustua parhaaseen käyttökelpoiseen tekniikkaan. Lisäksi on tarpeen mukaan otettava huomioon energian käytön tehokkuus.

Ympäristönsuojelulain 62 §:ssä säännellään poikkeuksellisia tilanteita. Jos onnettomuudesta, tuotantohäiriöstä, rakennelman tai laitteen purkamisesta tai muusta niihin rinnastettavasta syystä aiheutuu päästöjä siten, että siitä voi aiheutua välitöntä ja ilmeistä ympäristön pilaantumisen vaaraa, on toiminnanharjoittajan ilmoitettava tapahtuneesta viipymättä valvontaviranomaiselle. Luvanvaraisen toiminnan osalta tarvittavat määräykset antaa asianomainen lupaviranomainen.

Lain 64 §:n mukaan ilmoituksen johdosta tehtävässä päätöksessä voidaan antaa tarpeellisia määräyksiä muun muassa ympäristön pilaantumisen ehkäisemiseksi ja toiminnan tarkkailemiseksi. Viranomainen voi kieltää tai keskeyttää muun kuin luvan nojalla harjoitetun toiminnan, jos yleiselle tai yksityiselle edulle aiheutuvia huomattavia haittoja ei voida määräyksillä riittävästi vähentää. Lain 62 §:n tarkoittamassa tilanteessa viranomainen voi määräämillään ehdoilla hyväksyä välttämättömän lyhytaikaisen poikkeamisen

tähän lakiin perustuvasta velvollisuudesta.

Ympäristönsuojelulain 86 §:ssä säädetään mahdollisuudesta toiminnan keskeyttämiseen. Säännöksen mukaan valvontaviranomainen voi keskeyttää ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttavan toiminnan, jos toiminnasta aiheutuu välitöntä terveystaittaa tai merkittävää muuta välitöntä ympäristön pilaantumista, jollei haittaa voida muutoin poistaa tai riittävästi vähentää.

1.2. Nykytilan arviointi

Euroopan yhteisössä on julkaistu 23 päivänä lokakuuta 2001 uusi tietyjen suurista polttolaitoksista ilmaan joutuvien epäpuhkauspäästöjen rajoittamisesta annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2001/80/EY, jäljempänä LCP-direktiivi. Direktiivi tuli voimaan 27 päivänä marraskuuta 2001 ja se on saatettava kansalliseen lainsäädäntöön viimeistään 27 päivänä marraskuuta 2002. LCP-direktiivin velvoitteet päästöjen rajoittamiseksi on tarkoitus saattaa osaksi kansallista lainsäädäntöä ympäristönsuojelulain nojalla annettavalla valtioneuvoston asetuksella.

LCP-direktiiviä sovelletaan uusiin ja vanhoihin yli 50 megawatin polttolaitoksiin ja kaasuturbiineihin lukuun ottamatta sellaisia yli 50 megawatin kaasuturbiineita, joille on myönnetty ympäristölupa ennen 27 päivää marraskuuta 2002 ja jotka otetaan käyttöön viimeistään 27 päivänä marraskuuta 2003.

LCP-direktiiviä sovelletaan ensinnäkin niin sanottuihin vanhoihin laitoksiin eli ennen heinäkuuta 1987 luvan saaneisiin polttolaitoksiin. Näille laitoksille annetaan direktiivissä ensimmäistä kertaa päästöraja-arvot, joita sovelletaan vuodesta 2008 alkaen. Vaihtoehtoisesti vanhojen polttolaitosten päästöjen rajoituksista voidaan päättää laatimalla niitä koskeva kansallinen suunnitelma. Kansallisessa suunnitelmassa vahvistettavien päästörajoitusten tulee johtaa saman suuruisen toimialan kokonaispäästöjen väheneeseen, joka seuraisi, jos laitoksissa noudatettaisiin niitä koskevia direktiivin mukaisia raja-arvoja.

Toiseksi LCP-direktiivi koskee myös niin sanottuja uudehkoja olemassa olevia laitoksia, jotka ovat saaneet luvan heinäkuun 1987

jälkeen, mutta ennen 27 päivää marraskuuta 2002. Näissä laitoksissa tulevat noudatettaviksi pääsääntöisesti aikaisemmassa, vuonna 1988 hyväksytyssä direktiivissä annetut päästöraja-arvot.

Kolmanneksi LCP-direktiivi koskee myös uusia perustettavia laitoksia, jotka hakevat ympäristölupaa vasta direktiivin kansallisen voimaansaattamisen jälkeen. Näiden laitosten päästöraja-arvot ovat noin kaksi kertaa tiukemmat kuin aikaisemmin voimassa olleessa direktiivissä uusille voimalaitoksille määrätty raja-arvot.

LCP-direktiivin mukaiset päästöjen raja-arvot pannaan täytäntöön ympäristönsuojelulain 11 §:n nojalla annettavalla valtioneuvoston asetuksella. Samassa asetuksessa säädetäisiin myös päästöjen tarkkailusta ja raja-arvojen valvonnasta.

LCP-direktiiviä valmisteltaessa lähdettiin siitä, että direktiivin tarkoittama vanhojen laitosten kansallinen suunnitelma päästöjen vähentämiseksi hyväksyttäisiin ympäristönsuojelulain 26 §:ään sisältyvän valtakunnallista suunnitelmaa koskevan perussäännöksen nojalla, kuten oli toimittu jo VOC-asetusta säädettäessä. Kansallista täytäntöönpanoa valmisteltaessa todettiin kuitenkin, että lain 26 §:n säännöksen käyttö hallinnon ulkopuolisia toimijoita koskevan sitovan valtakunnallisen suunnitelman perusteena ei ole perustuslain kannalta tarkasteltuna täysin ongelmatonta.

VOC-asetusta valmisteltaessa esillä oli erityisesti yhtäältä se, että kansallisen suunnitelman ja lupapäätöksen välisestä suhteesta ei ole säännöksiä ympäristönsuojelulaissa ja toisaalta se, ettei laki sisällä tarkempia säännöksiä menettelyistä kansallisen suunnitelman valmistelemiseksi. Koska kuitenkin 26 §:n säännöksen ja valtakunnallisen sitovan suunnitelman ongelmallisuus perustuslain kannalta ei noussut esille, VOC-asetukseen sisällytettiin mahdollisuus käyttää ympäristönsuojelulain 26 §:ssä tarkoitettua kansallista suunnitelmaa, koska tällainen mahdollisuus oli määritelty yhtenä päästövähennykeinojen vaihtoehtona asetuksen taustalla olevassa VOC-direktiivissä. Tarvittavista täydentävistä menettelytavoista säädettiin VOC-asetuksessa. Sen mukaan aloite VOC-asetuksen mukaisen kansallisen suunnitel-

maan laatimiseen on asetuksen soveltamisalaan kuuluvaa toimintoa tai toimintoja edustavalla tai niiden nimeämällä elimellä tai taholla eli käytännössä monissa tapauksissa toiminnanharjoittajien toimialajärjestöllä.

Sitovan toiminnanharjoittajiin kohdistuvan valtakunnallisen suunnitelman käytön ongelmallisuus perustuslain kannalta johti siihen, että päädyttiin ehdottamaan LCP-direktiivin sisältämän kansallisen suunnitelman täytäntöönpanon toteuttamista muilla kuin ympäristönsuojelulain 26 §:n mukaisilla ratkaisuilla. Kansallisen suunnitelman mahdollisuutta päästöjen vähennyskeinona ei haluttu hylätä, koska sitä pidettiin Suomen puolelta tärkeänä osana LCP-direktiivin kokonaisuutta, kun direktiivi lopullisesti hyväksyttiin EY:ssä. Kansallisen suunnitelman katsottiin tarjoavan tarpeellista joustavuutta erityisesti vanhoja laitoksia koskevien päästörajoitusten toteuttamisessa.

LCP-direktiivin 6 artiklan mukaan jäsenvaltioiden on varmistettava, että sellaisten uusien laitosten osalta, jotka tekevät ympäristölupahakemuksen direktiivin kansallisen voimaansaattamisen jälkeen, tutkitaan, onko sähkön ja lämmön yhteistuotanto teknisesti ja taloudellisesti toteutettavissa. Jos toteutettavuus varmistuu ottaen huomioon markkina- ja jakelutilanne, on laitoksia kehitettävä sen mukaisesti.

Ympäristönsuojelulaista puuttuu täällä hetkellä säännös velvollisuudesta tarkastella ja ottaa huomioon mahdollisuus sähkön ja lämmön yhteistuotantoon. Lain 43 §:ään sisältyvä säännös ottaa lupamääräyksissä huomioon energian käytön tehokkuus koskee samaa asiaa, mutta ei yksityiskohdissaan ole riittävän täsmällinen takaamaan direktiivin täytäntöönpanoa.

LCP-direktiivin 7 artiklan mukaan jäsenvaltioiden on varmistettava, että polttolaitosten ympäristöluvuissa määrätään menettelystä päästöjen puhdistuslaitteiden toimintahäiriöiden tai rikkoutumisen varalta. Säännöksessä edellytetään myös, että rikkoutumisen sattuessa toimintahäiriön sallitaan jatkuvan enintään tietyn ajan. Näistä enimmäisajoista toimivaltainen viranomais voi määrätä toisin, jos sen arvion mukaan on välttämätöntä turvata energian saanti tai jos rikkoutunut laitos korvattaisiin rajoitetuksi ajaksi toisella lai-

toksella, mikä johtaisi päästöjen lisääntymiseen. Raja-arvoista voidaan määrätä toisin myös erikseen määritellyissä tilanteissa, joissa joko vähärikkisen polttoaineen tai maa-kaasun saanti on keskeytynyt polttoaineen vakavan puutteen vuoksi.

Ympäristönsuojelulain 62 §:n säännös poikkeuksellisista tilanteista ja 64 §:n säännös ilmoituksen käsittelystä eivät nykyisen sanamuotonsa mukaisesti riitä LCP-direktiivin 7 artiklan mukaisia poikkeuksellisia tilanteita koskevien säännösten toteuttamiseen kaikilta osin. Lain 86 §:n säännös toiminnan keskeyttämisestä ei myöskään sanamuotonsa mukaan sovellu LCP-direktiivin velvoitteen täytäntöönpanoon.

2. Ehdotetut muutokset

Ympäristönsuojelulain 43 §:ä täydennettäisiin säännöksellä sähkön ja lämmön yhteistuotannon huomioon ottamisesta uusien kattilalaitosten ympäristöluvuissa, jotta LCP-direktiivi voidaan saattaa osaksi kansallista lainsäädäntöä. Säännös koskisi polttoainetehtolaitoksia ja kaasuturbiineita, joissa sähkön ja lämmön yhteistuotanto olisi otettava huomioon, jos se olisi teknisesti ja taloudellisesti toteutettavissa, kun otetaan huomioon energiamarkkinat ja energian jakelutilanne. Lainmuutoksen voimaantulosäännöksen mukaan säännös koskisi uusia laitoksia, joille ympäristölupa myönnetään tämän lain voimaantulon jälkeen, ja laitoksia, joiden lupaa on muutettava tämän lain voimaantulon jälkeen sen vuoksi, että laitoksen toimintaa laajennetaan lisäämällä sen polttoainetehtoa vähintään 50 megawatilla.

Ehdotettu säännös täydentäisi ympäristönsuojelulaissa olevaa velvoitetta ottaa lupaharkinnassa tarpeen mukaan huomioon energian käytön tehokkuus, joka asiallisesti jo nyt kattaa LCP-direktiivin vaatimuksen sähkön ja lämmön yhteistuotannon huomioon ottamisesta. Koska kuitenkin LCP-direktiivin velvoite on yksilöidympi ja tarkkarajaisempi, on ympäristönsuojelulakia tarpeen muuttaa, jotta voidaan taata direktiivin tehokas täytäntöönpano.

Lain tullessa voimaan olisi tarkoitus muut-

taa myös ympäristönsuojeluasetuksen (169/2000) 17 §:n säännöstä lupahakemuksen käsittelyä varten pyydetävistä lausunnoista. Säännöstä täydennettäisiin velvoitteella hankkia tarvittaessa kauppa- ja teollisuusministeriön lausunto, kun käsitellään ympäristönsuojelulain 43 §:n 4 momentissa tarkoitettuja tilanteita sähkön ja lämmön yhteistuotannossa.

Ympäristönsuojelulakia täydennettäisiin 64 a §:n säännöksellä, joka koskisi poikkeuksellisia tilanteita polttoaineteholtaan yli 50 megawatin polttolaitoksissa ja kaasuturbiineissa. Säännös olisi erityissäännös suhteessa lain 62 §:n perussäännökseen poikkeuksellisista tilanteista. Säännöksessä mainitun laitoksen toiminnanharjoittajan olisi ilmoitettava välittömästi puhdistinlaitteiden häiriöistä ja rikkoontumisista sekä häiriöistä polttoaineen saatavuudessa. Asetuksella annettaisiin tarkempia säännöksiä ilmoittamisen menettelytavoista ja siitä, milloin tiedottamisen katsotaisiin tapahtuvan viipymättä. Aikamäärät tiedottamisessa perustuisivat pääsääntöisesti LCP-direktiiviin.

Poikkeuksellisissa tilanteissa tarvittavat määräykset antaisi alueellinen ympäristökeskus. Se voisi antaa yli 50 megawatin polttolaitosten ja kaasuturbiinien säännöksessä tarkoitetuista poikkeuksellisista tilanteista määräyksiä taikka kieltää tai keskeyttää laitoksen toiminnan, jos se olisi tarpeen LCP-direktiivin täytäntöönpanemiseksi. Määräyksiä säädettäisiin tarkemmin asetuksella. Määräykset perustuisivat LCP-direktiivin 7 artiklaan.

Poikkeuksellisista tilanteista ja niistä luvassa annettavista määräyksistä on lisäksi tarpeen säätää täydentävästi asetuksella LCP-direktiivin velvoitteiden täytäntöönpanemiseksi.

Ympäristönsuojelulakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 110 a §, jonka mukaan valtioneuvosto voisi päätöksellään määrätä VOC-direktiivin ja LCP-direktiivin ympäristönsuojeluvaatimusten täytäntöönpanemiseksi toiminnanharjoittajien yhteisestä velvoitteesta vähentää päästöjä ja velvoitteen yksityiskohdaisesta kohdistumisesta kuhunkin yksittäiseen toiminnanharjoittajaan tietyllä toimialalla. Jos valtioneuvosto ei tekisi tällaista päätöstä, toiminnanharjoittajiin sovellettaisiin

mainittujen direktiivien täytäntöönpanemiseksi annettuja asetuksia. Päätöksen valmistelu perustuisi ehdotuksen, jonka laatisivat yhdessä toiminnanharjoittajat.

Lain 110 a §:n nojalla tehtävällä päätöksellä voitaisiin ottaa käyttöön VOC-direktiiviin ja LCP-direktiiviin sisältyvä mahdollisuus toteuttaa tietyn toimialan useiden toiminnanharjoittajien päästövähennysvelvoitteita kansalliseen suunnitelmaan perustuen asetuksen raja-arvojen sijasta. Päätöksen kohteena olevien laitosten päästöjen olisi vähennyttävä samassa aikataulussa ja saman verran kuin, jos laitoksissa noudatettaisiin asetuksen mukaisia päästöjen raja-arvoja.

Ehdotuksen 110 a §:n 3 momentissa säädettäisiin valtioneuvoston päätöksen määräysten suhteesta ympäristölupaan. Valtioneuvoston päätöstä olisi noudatettava, jos siinä annetaan ympäristönsuojelulain nojalla jo aikaisemmin annetusta luvasta poikkeavia määräyksiä. Valtioneuvoston päätöksessä voitaisiin antaa määräyksiä, jotka voisivat olla luvan määräyksiä ankarampia tai lievempiä.

Ehdotettavalla säännöksellä varmistettaisiin valtioneuvoston päätöksen etusija myös siinä todennäköisesti varsin harvinaisessa tilanteessa, että ympäristöluvan lupamääräys olisi valtioneuvoston päätöksen määräystä ankarampi. Lupamääräys voisi kuitenkin näissäkin tilanteissa olla edelleen valtioneuvoston päätökseen sisältyvää määräystä ankarampi luvan myöntämisen edellytysten täyttämiseksi tai asetuksella annetun ympäristön laatuvaatimuksen turvaamiseksi.

Mahdollisuus ankarampaan lupamääräykseen erikseen mainituissa tilanteissa täyttäisi myös sen LCP-direktiivin vaatimuksen, jonka mukaan kansallisessa päästöjen vähentämissuunnitelmassa ei voida vapauttaa laitosta noudattamasta asiaa koskevaa yhteisön lainsäädäntöä, ympäristön pilaantumisen ehkäisemisen ja vähentämisen yhtenäistämiseksi annetun neuvoston direktiivin 96/61/EY säännökset mukaan lukien.

Valtioneuvoston päätös olisi annettava tiedoksi siten kuin tiedoksiannosta hallintoasioissa annettussa laissa säädetään.

Valtioneuvoston päätöksen valmistelusta säädettäisiin uudessa 110 b §:ssä. Ensimmäisen momentin mukaan ehdotuksen 110 a

§:ssä tarkoitetuksi valtioneuvoston päätökseksi voisi laatia niitä toiminnanharjoittajia edustava tai niiden nimeämä elin tai taho, joita valmistettava valtioneuvoston päätös tulisi koskemaan. Tällainen taho voisi esimerkiksi olla toiminnanharjoittajia edustava teollisuus- tai toimialajärjestö. Ehdotus valtioneuvoston päätökseksi tai sen muuttamiseksi tulisi toimittaa kirjallisena ympäristöministeriölle.

Valtioneuvoston päätöstä valmisteltaessa olisi ehdotuksen 110 b §:n 2 momentin mukaan niille, joiden etua tai oikeutta asia koskee, varattava tilaisuus tulla kuulluksi. Toiminnan sijaintikunnalta ja vaikutusalueen kunnilta, asianomaisilta alueellisilta ympäristökeskuksilta sekä asetuksella tarkemmin säädettäviltä tahoilta olisi pyydettävä lausunto. Rekisteröidyille yhdistyksille ja säätiöille, joista säädetään lain 92 §:ssä, olisi myös varattava tilaisuus tulla kuulluksi päätöstä valmisteltaessa.

Ehdotuksen 110 b §:n 3 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin ensinnäkin valtioneuvoston päätöksen valmistelussa noudatettavista aikamääristä. VOC-direktiivi ja LCP-direktiivi asettavat tarkat aikataulut sille, mihin mennessä direktiivin mukainen kansallinen suunnitelma tulee olla hyväksyttyinä.

Valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin seikoista, jotka on käytävä ilmi valtioneuvoston päätöksestä. Päätöksessä tulisi muun muassa määritellä toiminnot, joita se koskee, ilmoittaa niiden laitosten kokonaispäästöt, joita päätös koskee, määritellä saavutettava päästöjen vähenemä sekä selvittää päästövähennysten toteuttamiseksi tarvittavat toimet.

Valtioneuvoston päätöksen täytäntöönpanon tarkemmasta valvonnasta ympäristönsuojelulain mukaisesti säädettäisiin myös asetuksella. VOC-direktiivi edellyttää, että kansallisen suunnitelman toteutumisen seuranta varten nimetään viranomainen.

Valtioneuvoston päätöksentekoa koskevan uuden säännöksen seurauksena ympäristönsuojelulain muutoksenhakua koskevaan 96 §:ään lisättäisiin säännös, joka koskisi valittamista valtioneuvoston päätöksestä. Siitä valitettaisiin korkeimpaan hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

3. Esityksen vaikutukset

Ehdotus loisi ympäristönsuojelulakiin uuden hallinnollisen päätöksenteon muodon, valtioneuvoston päätöksen, jolla voitaisiin panna täytäntöön eräissä Euroopan yhteisön direktiiveissä säädetyt kansalliset suunnitellut päästöjen vähentämiseksi tietyn toimialan useammassa laitoksessa samalla kertaa. Ehdotetut säännökset valtioneuvoston päätöksestä mahdollistaisivat entistä paremmin Euroopan yhteisöjen direktiivien sisältämien täytäntöönpanoa joustavoittavien säännösten toteuttamisen kansallisessa lainsäädännössä. Jos valtioneuvoston päätöstä ei tehtäisi, laitoksiin sovellettaisiin asianomaisten direktiivien täytäntöönpanemiseksi annettuja asetuksia.

Jatkossa on muutettava VOC-direktiivin täytäntöönpanemiseksi laadittua VOC-asetusta vastaamaan niitä ympäristönsuojelulain säännöksiä, jotka ehdotuksen mukaan koskisivat direktiivin mukaisten toimialakohtaisten kansallisten suunnitelman täytäntöönpanoa.

Ehdotuksessa ei ole tarkasteltu muutosten taloudellisia vaikutuksia. Taloudelliset vaikutukset aiheutuvat vasta erityisesti LCP-direktiivin mukaisten päästöjen raja-arvojen ja muiden ympäristönsuojeluvaatimusten täytäntöönpanosta. Nämä vaikutukset tulevat tarkasteltaviksi asianomaista valtioneuvoston asetusta säädettäessä.

4. Asian valmistelu

Hallituksen esitys on valmisteltu ympäristöministeriössä virkatyönä. Esityksestä on pyydetty lausunto keskeisiltä ministeriöiltä, muilta viranomaisilta, Suomen Kuntaliitto ry:ltä, Teollisuuden ja Työnantajain Keskusliitto ry:ltä, toiminnanharjoittajien toimialajärjestöiltä ja luonnonsuojelujärjestöiltä. Lausuntoja saatiin 20. Erityisesti oikeusministeriön antaman lausunnon perusteella ehdotuksen säännöksiä, jotka koskevat Euroopan yhteisön direktiiveissä säädettyjen kansallisten suunnitelmien täytäntöönpanoa, on muutettu. Ehdotuksessa on luovuttu hallinnon ulkopuolisiin toimijoihin kohdistuvan sitovan suunnitelman toteuttamisesta ympäristönsuojelulain 26 §:n mukaiselle menettelyllä. Tämän sijaan

ehdotukseen on sisällytetty uudet säännökset valtioneuvoston hallinnollisesta päätöksenteosta kansallisten suunnitelmien toteuttamiseksi.

5. Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan 27 päivänä marraskuuta 2002. Lain 43 §:n 4 momenttia sovellettaisiin uuteen toimintaan, jol-

le ympäristölupa myönnetään tämän lain voimaantulon jälkeen sekä toimintaan, jonka lupaa on muutettava tämän lain voimaantulon jälkeen sen vuoksi, että toimintaa laajennetaan lisäämällä laitoksen polttoainetehoa vähintään 50 megawatilla.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

ympäristönsuojelulain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 4 päivänä helmikuuta 2000 annetun ympäristönsuojelulain (86/2000) 96 §:n 2 momentti,
lisätään 43 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laissa 506/2002, uusi 4 momentti sekä lakiin uusi 64 a, 110 a ja 110 b seuraavasti:

43 §

Lupamääräykset pilaantumisen ehkäisemiseksi

Polttoaineteholtaan vähintään 50 megawatin polttolaitoksen ja kaasuturbiinin lupamääräyksiä annettaessa on otettava huomioon mahdollisuus sähkön ja lämmön yhteistuotantoon, jos se on teknisesti ja taloudellisesti toteutettavissa. Tarkastelussa on lähtökohtana tilanne energiamarkkinoilla ja energian jakelussa.

ilmenneistä häiriöistä. Ilmoittamisesta säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

Alueellinen ympäristökeskus voi ilmoituksen johdosta antaa ilmoituksen tehneen toiminnanharjoittajan toimintaa koskevia määräyksiä taikka kieltää tai keskeyttää toiminnan, jos se on tarpeen tiettyjen suurista polttolaitoksista ilmaan joutuvien epäpuhtauspäästöjen rajoittamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2001/80/EY velvoitteiden täytäntöönpanemiseksi. Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin ympäristökeskuksen tässä tarkoitettun toimivallan käyttämisestä.

64 a §

Poikkeukselliset tilanteet eräissä polttolaitoksissa

Polttoaineteholtaan vähintään 50 megawatin polttolaitoksen tai kaasuturbiinin toiminnanharjoittajan on ilmoitettava viipymättä alueelliselle ympäristökeskukselle ja kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle savukaasujen puhdistinlaitteiden häiriöistä ja rikkoutumisista sekä polttoaineen saatavuudessa

96 §

Muutoksenhaku

Valtioneuvoston ja ympäristöministeriön päätöksestä valitetaan korkeimpaan hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Ajoneuvohallintokeskuksen tyyppihyväksyntää koskevasta päätöksestä valitetaan siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

110 a §

Valtioneuvoston päätös ympäristönsuojeluvaatimuksista tietyllä toimialalla sekä sen suhde ympäristölupaan

Valtioneuvosto voi päättää orgaanisten liuottimien käytöstä tietyissä toiminnoissa ja laitoksissa aiheutuvien orgaanisten yhdisteiden päästöjen rajoittamisesta annetun neuvoston direktiivin 1999/13/EY ja tiettyjen suurista polttolaitoksista ilmaan joutuvien epäpuhtauspäästöjen rajoittamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2001/80/EY ympäristönsuojeluvaatimusten täytäntöönpanemiseksi tiettyihin toiminnanharjoittajiin kohdistuvasta yhteisestä veloitteesta vähentää päästöjä ja veloitteen yksityiskohtaisesta kohdistumisesta kuhunkin toiminnanharjoittajaan tietyllä toimialalla sekä näiden veloitteiden muuttamisesta tarvittaessa.

Jos valtioneuvosto ei ole tehnyt 1 momentissa tarkoitettua päätöstä, toiminnanharjoittajien veloitteet vähentää päästöjä perustuvat direktiivin täytäntöönpanemiseksi annettuun valtioneuvoston asetukseen.

Jos valtioneuvoston päätös poikkeaa tämän lain nojalla annetusta ympäristöluvasta, on noudatettava valtioneuvoston päätöstä. Lupaviranomainen voi kuitenkin antaa lupamääräyksen, joka on valtioneuvoston päätöstä ankarampi, jos se on tarpeen luvan myöntämisen edellytysten täyttämiseksi tai asetuksella annetun ympäristön laatuvaatimusten turvaamiseksi.

Valtioneuvoston päätös on annettava tiedoksi siten kuin tiedoksiannosta hallintoasioissa annetussa laissa säädetään.

110 b §

Valtioneuvoston päätöksen valmistelu

Toiminnanharjoittajia edustava tai niiden nimeämä elin tai taho voi tehdä ehdotuksen 110 a §:ssä tarkoitetuksi valtioneuvoston päätökseksi tai sen muuttamiseksi. Kirjallinen ehdotus toimitetaan ympäristöministeriölle.

Valtioneuvoston päätöstä valmisteltaessa on niille, joiden etua tai oikeutta asia koskee, varattava tilaisuus tulla kuulluksi. Toiminnan sijaintikunnalta ja vaikutusalueen kunnilta, asianomaisilta alueellisilta ympäristökeskuksilta sekä valtioneuvoston asetuksella tarkemmin säädettäviltä tahoilta on pyydettävä lausunto. Lisäksi 92 §:ssä tarkoitettulle rekisteröidylle yhdistykselle tai säätiölle on varattava tilaisuus tulla kuulluksi päätöstä valmisteltaessa.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin 110 a §:ssä tarkoitettun valtioneuvoston päätöksen valmistelussa noudatettavista aikamääristä ja seikoista, jotka on käytävä ilmi valtioneuvoston päätöksestä sekä valtioneuvoston päätöksen täytäntöönpanon valvonnasta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tämän lain 43 §:n 4 momenttia sovelletaan uuteen toimintaan, jolle ympäristölupa myönnetään tämän lain voimaantulon jälkeen sekä toimintaan, jonka lupaa on muutettava tämän lain voimaantulon jälkeen sen vuoksi, että toimintaa laajennetaan lisäämällä laitoksen polttoainetehoa vähintään 50 megawatilla.

Helsingissä 4 päivänä lokakuuta 2002

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Ympäristöministeri *Jouni Backman*

Laki

ympäristönsuojelulain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 4 päivänä helmikuuta 2000 annetun ympäristönsuojelulain (86/2000) 96 §:n 2 momentti,

lisätään 43 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laissa 506/2002, uusi 4 momentti sekä lakiin uusi 64 a, 110 a ja 110 b seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

43 §

Lupamääräykset pilaantumisen ehkäisemiseksi

Polttoaineteholtaan vähintään 50 megawatin polttolaitoksen ja kaasuturbiinin lupamääräyksiä annettaessa on otettava huomioon mahdollisuus sähkön ja lämmön yhteistuotantoon, jos se on teknisesti ja taloudellisesti toteutettavissa. Tarkastelussa on lähtökohtana tilanne energiamarkkinoilla ja energian jakelussa.

64 a §

Poikkeukselliset tilanteet eräissä polttolaitoksissa

Polttoaineteholtaan vähintään 50 megawatin polttolaitoksen tai kaasuturbiinin toiminnanharjoittajan on ilmoitettava viipymättä alueelliselle ympäristökeskukselle ja kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle savukaasujen puhdistinlaitteiden häiriöistä

ja rikkoontumisista sekä polttoaineen saatavuudessa ilmenneistä häiriöistä. Ilmoittamisesta säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

Alueellinen ympäristökeskus voi ilmoituksen johdosta antaa ilmoituksen tehneen toiminnanharjoittajan toimintaa koskevia määräyksiä taikka kieltää tai keskeyttää toiminnan, jos se on tarpeen tiettyjen suurista polttolaitoksista ilmaan joutuvien epäpuhtauspäästöjen rajoittamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2001/80/EY velvoitteiden täytäntöönpanemiseksi. Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin ympäristökeskuksen tässä tarkoitetun toimivallan käyttämisestä.

96 §

Muutoksenhaku

Ympäristöministeriön päätöksestä valitaan korkeimpaan hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Ajoneuvohallintokeskuksen tyyppihyväksyntää koskevasta päätöksestä valitetaan siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

96 §

Muutoksenhaku

Valtioneuvoston ja ympäristöministeriön päätöksestä valitetaan korkeimpaan hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Ajoneuvohallintokeskuksen tyyppihyväksyntää koskevasta päätöksestä valitetaan siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

110 a §

Valtioneuvoston päätös ympäristönsuojeluvaatimuksista tietyllä toimialalla sekä sen suhde ympäristölupaan

Valtioneuvosto voi päättää orgaanisten liuottimien käytöstä tietyissä toiminnoissa ja laitoksissa aiheutuvien orgaanisten yhdisteiden päästöjen rajoittamisesta annetun neuvoston direktiivin 1999/13/EY ja tiettyjen suurista polttolaitoksista ilmaan joutuvien epäpuhtauspäästöjen rajoittamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2001/80/EY ympäristönsuojeluvaatimusten täytäntöönpanemiseksi tiettyihin toiminnanharjoittajiin kohdistuvasta yhteisestä velvoitteesta vähentää päästöjä ja veloitteen yksityiskohtaisesta kohdistu-

misesta kuhunkin toiminnanharjoittajaan tietyllä toimialalla sekä näiden velvoitteiden muuttamisesta tarvittaessa.

Jos valtioneuvosto ei ole tehnyt 1 momentissa tarkoitettua päätöstä, toiminnanharjoittajien velvoitteet vähentää päästöjä perustuvat direktiivin täytäntöönpanemiseksi annettuun valtioneuvoston asetukseen.

Jos valtioneuvoston päätös poikkeaa tämän lain nojalla annetusta ympäristöluvas- ta, on noudatettava valtioneuvoston päätös- tä. Lupaviranomainen voi kuitenkin antaa lupamääräyksen, joka on valtioneuvoston päätöstä ankarampi, jos se on tarpeen lu- van myöntämisen edellytysten täyttämiseksi tai asetuksella annetun ympäristön laatu- vaatimusten turvaamiseksi.

Valtioneuvoston päätös on annettava tie- doksi siten kuin tiedoksiannosta hallinto- asioissa annetussa laissa säädetään.

110 b §

Valtioneuvoston päätöksen valmistelu

Toiminnanharjoittajia edustava tai niiden nimeämä elin tai taho voi tehdä ehdotuksen 110 a §:ssä tarkoitetuksi valtioneuvoston päätökseksi tai sen muuttamiseksi. Kirjalli- nen ehdotus toimitetaan ympäristöministe- riölle.

Valtioneuvoston päätöstä valmisteltaessa on niille, joiden etua tai oikeutta asia kos- kee, varattava tilaisuus tulla kuulluksi. Toiminnan sijaintikunnalta ja vaikutusalu- een kunnilta, asianomaisilta alueellisilta ympäristökeskuksilta sekä valtioneuvoston asetuksella tarkemmin säädettäviltä tahoil- ta on pyydettävä lausunto. Lisäksi 92 §:ssä tarkoitettulle rekisteröidylle yhdistykselle tai säätiölle on varattava tilaisuus tulla kuul- luksi päätöstä valmisteltaessa.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin 110 a §:ssä tarkoitettun valtio- neuvoston päätöksen valmistelussa nouda- tettavista aikamääristä ja seikoista, jotka on käytävä ilmi valtioneuvoston päätöksestä sekä valtioneuvoston päätöksen täytäntöön- panon valvonnasta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tämän lain 43 §:n 4 momenttia sovelletaan uuteen toimintaan, jolle ympäristölupa myönnetään tämän lain voimaantulon jälkeen sekä toimintaan, jonka lupaa on muutettava tämän lain voimaantulon jälkeen sen vuoksi, että toimintaa laajennetaan lisäämällä laitoksen polttoainetehoa vähintään 50 megawatilla.
